

Aquesta setmana ha fet dos anys de la mort de Philip Seymour Hoffman. Recordem l'actor, un dels més carismàtics i talentosos de la seva generació, a través de les seves interpretacions

DESDIBUIXAT, ARTIFICIAL, TESTIMONIAL, ANECDÒTIC... És una llàstima que l'última aparició del grandíssim Philip Seymour Hoffman al cinema siguin els tres o quatre plans escadussers de l'última i intranscendent entrega d'*Els jocs de la fam*. Fa ràbia que el regust que quedi sigui aquest, que la seva filmografia, tan rica en matisos, tan trufada de papers memorables, tingui per sempre més aquest epíleg, tan abrupte i fugisser com el seu mutis d'aquest món ara fa tot just dos anys. De fet, pensant-ho bé, aquell que veiem en pantalla no és ell, és poc més que una presència ombrívola que poc o gens té a veure amb l'actoràs capaç de magnetitzar l'espectador amb la seva sola aparició. Impossible quedar-nos amb aquest record tan injust i guardar-nos-el com si fos real. No, per molt que Philip Seymour Hoffman agafés el 2 de febrer del 2014 una dreuera imprevista fins a un lloc desconegut, el que queda d'ell sobre la Terra és una mansió majestuosa edificada en terreny fèrtil adobat amb l'aigua de la intuïció més orgànica, aquella que utilitzava en tots els seus papers cinematogràfics, l'art que va contribuir a engrandir i que el va convertir en un dels intèrprets més destacats del cinema modern americà.

Ens vam anar acostumant a la seva presència abundosa, d'os ample, al físic prominent, potser xocant al principi de conèixer-lo, quan era el friqui expert en informàtica de *Twister* (1996) o aquell estrany oponent de Chris O'Donnell a *Perfum de dona* (1993). Venia de gust seguir-li els passos, no passava

desapercebut. Semblava d'entrada un pèl encasellat en rols de tímid compulsiu, d'acomplexat sense remei a la recerca de comprensió. Són els papers tan semblants i alhora tan diferents de *Boogie nights* (1997) i *Happiness* (1998), films cabdals a les incipients carreres de Paul Thomas Anderson i Todd Solondz, dos noms rellevants de la carrera de Hoffman. Sobretot, esclar, el primer, amb qui va treballar en cinc pel·lícules. Plegat van teixir una profitosa i molt ferma relació de confiança mútua, de creativitat director/actor que, no costa visualitzar-ho, enriqueix amb intangibles poderosos el que veiem a la pantalla. Des de la seva *opera prima Sydney* (1996), Hoffman tenia reservat un lloc preferent als films d'Anderson. Primer amb petits però imprescindibles papers a *Magnòlia* (1999) i *Embriagat d'amor* (2002), fins a arribar al monumental Lancaster Dodd, guru de la Cienciologia, a *The master* (2014).

La relació artística amb Anderson és decisiva en la carrera de Hoffman però no és ell l'únic cineasta que hi ha deixat una profunda empremta. Amb Bennett Miller es van fer amics de joves a la Universitat de Nova York i plegats van formar la companyia de teatre Bullstoi Ensemble. L'amistat forjada els va servir més endavant de molt per aixecar *Truman Capote* (2005). La recreació dels anys en què el gran escriptor va treballar el cas d'assassinat que donaria lloc a *A sang freda* va portar l'actor a guanyar l'Oscar. Anys més tard repetiria a les ordres de Miller a *Moneyball* (2011), una inspirada però potser massa emfàtica mirada als draps bruts del beisbol. Era el segon cop que coincidia amb el guionista Aaron Sorkin. En l'ocasió anterior –el 2007 gràcies a *La guerra de Charlie* →

per Toni Vall

En aquesta pàgina, de dalt a baix, escenes de les pel·lícules 'The master' (2012), 'L'enginyós senyor Ripley' (1999) i 'La guerra de Charlie Wilson' (2007)

Wilson— van mantenir una conversa que ara ve a tomb recordar. En la seva joventut tots dos van mantenir intenses experiències amb les drogues. Hoffman li va etzibar: “Si un de nosaltres mor d’una sobredosi, probablement hi haurà deu persones que no ho faran. Sortirem a les notícies i els espantarem una mica”.

Anthony Minghella, que també, per cert, va veure truncada la seva carrera per culpa d’una mort prematura, és un altre nom a tenir molt en compte al llarg de la filmografia de Hoffman. *L’enginyós senyor Ripley* (1999) i *Cold mountain* (2003) són els dos films que els van unir. La primera va servir a Hoffman per mostrar el seu costat més fosc en la pell d’un personatge ambigu i maquiavèlic, i a la segona va interpretar per primera vegada un mossèn, un rol que repetiria a *El dubte* (2008) encarnant l’encara més obscur pare Flynn, acusat de pederàstia. Es detecta una fina línia de continuïtat, a vegades de manera potser imperceptible, que fila a través d’una trajectòria marcada per aquest tipus d’individus amb coses a amagar, poc fiables i instal·lats en la sempre boirosa frontera de la moral. Potser per això, de seguida que en tenia ocasió, mostrava especial interès per transcendir aquesta tendència cap al costat fosc. Bé fos amb films de visió més o menys agradable però en el fons intrascendents que li proporcionaven capbussades en el registre còmic (*I llavors va arribar ella*, 2004) o fent de malvat (*Missió impossible III*, 2006) o bé amb projectes tan personals com va ser per exemple el seu debut en la direcció: *Jack goes boating* (2010), estrenat tardanament entre nosaltres —després de la seva mort— amb l’incomprensible títol *Una cita per a l’estiu*. A través de l’objectiu de la càmera s’identifiquen aromes d’inquietud autoral en el retrat del protagonista interpretat per ell mateix: un conductor de limusines entossudit a contradir l’etiqueta de perdedor que porta penjada com una llufa i que vol fer un gir copernicà a la seva vida grisa.

Mirada amb relativa perspectiva, aquesta *opera prima* és un punt d’inflexió, ja que inaugura una etapa nova en la seva carrera. Fins llavors havia treballat a les ordres dels cineastes

“Si un de nosaltres mor d’una sobredosi, probablement hi haurà deu persones que no ho faran. Sortirem a les notícies i els espantarem una mica”

PHILIP S. HOFFMAN, CONVERSA
AMB AARON SORKIN

A dalt, un jove i molt jove Philip Seymour Hoffman en una escena de ‘Perfume de dona’ (1992)

ja citats a més d’altres de tant pes com Sidney Lumet (*Abans que el diable sàpiga que has mort*, 2007), David Mamet (*State & Main*, 2000), Mike Nichols (*La guerra de Charlie Wilson*, 2007), els germans Coen (*El gran Lebowski*, 1998), Joel Schumacher (*Ningú és perfecte*, 1999) i Spike Lee (*L’última nit*, 2002). Entre el 2010 i el 2014 es percep de nou el famós intangible tan important a l’hora de pensar seriosament en Hoffman. Amb l’excepció d’*Els idus de març* (2011) i a les ordres de George Clooney i de *The master* –que són d’una altra lliga– els grans noms desapareixen per donar a llum films de petita i mitjana envergadura, treballats de forma artesanal per directors de poca experiència i històries poderoses per explicar. Són papers que se sent propis, íntims, creïbles. Entre aquests hi ha *God’s pocket* (2014), encara inèdita entre nosaltres, una història rural entre la crònica negra i la tragicomèdia negríssima. I sobretot *L’últim concert* (2012), una delicadíssima peça de cambra sobre la insatisfacció i la (in)capacitat d’estimar. Sens dubte un dels seus millors papers. També *L’home més buscat* (2014), intriga d’espionatge sobre els misteris encara no descoberts que amaguen les sagnants ferides de l’Europa de l’Est.

El cinema li corria per les venes, tenia fusta d’actor clàssic, orgànic, del mètode. Tenia tres fills i la seva mare es deia Marilyn. A *Nobody’s fool* (1994), Paul Newman li clavava un cop de puny. Uns anys més tard van tornar a coincidir al repartiment de la minisèrie *Empire Falls* (2005). Hoffman va estar nominat a l’Emmy i també Newman, llegenda vivent, que l’hi va arrabassar. No li va saber greu al tipus blanc, ros i pigat, de veu engolada i ressonant, emparentat per la seva dissort amb el fatalisme i el turment, amb l’anada de l’olla, el crit desesperat, la recerca d’auxili de les seves hores finals. Sap greu que hagi passat a engreixar el generós vademècum de la crònica negra de Hollywood, profusament documentada al llarg dels anys pels notaris de la tristor. Però no el recordarem així. El temps és just. Que cadascú triï. Per a mi serà per sempre aquell professor tímid de *L’última nit* que s’embarbussa quan la seva alumna preferida s’hi dirigeix. A la nit surt a passejar per Manhattan amb els seus dos amics íntims. Busquen aixopluc per a les seves ànimes mentre la ciutat tot just comença a cicatritzar el forat immens de l’11-S. Expliquen els que el coneixien que protagonitzar el 2012 *La mort d’un viatjant*, de Miller, a Broadway li va fer reobrir velles ferides de la seva real ànima maltractada. Vells fantasmes tronats que el cinema era capaç de foragitar. I d’esculpir en el temps per sempre més. ■

A l’esquerra, interpretant Scotty J. a ‘Boogie nights’ (1997)